Posamezni izvod 40 grošev, mesečna naročina 2 šilinga

V. b. b.

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII. CELOVEC, SOBOTA 19. I. 1952 ŠTEV. 5 (465)

DANES ODPRE SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA SVOJO KNJIGARNO „NAŠA KNJIGA"

Sodelovanje na Donavi

Na sestanku mednarodne konference donavskih brodarstev so delegacije Jugoslavije, Avstrije in Nemčije sklenile pogodbo o medsebojnem poslovnem sodelovanju na Donavi. Predstavniki teh podonavskih držav so izrazili željo, da bi prišlo na podlagi te pogodbe na prihodnjem zasedanju do sklenitve sporazuma o številu vlačilcev in sporazuma o jamstvu pri poškodovanju blaga in plovnih objektov.

K sporazumu Jugoslavije, Avstrije in Nemčije lahko seveda pristopijo na temelju enakopravnosti in vzajemnega sodelovanja tudi vsa druga prizadeta brodarstva na Donavi.

Trgovina med Nemčijo in Jugoslavijo

V Bonnu je bli parafiran sporazum o blagovni izmenjavi med Jugoslavijo in Zapadno Nemčijo. Zapadna Nemčija bo dajala Jugoslaviji predvsem koks, premog in razne surovine za kovinsko industrijo. Jugoslavija pa bo izvažala v Zapadno Nemčijo poljedelske pridelke, les, razne rude, tobak in konopljo.

Proti zlorabi radia

V zadnji številki smo pisali o radiooddaji, ki je bila polna blatenja vsega slovenskega naroda, njegovih političnih in kulturnih predstavnikov in vseh narodov Jugoslavije. Proti taki zlorabi radia v hujskaške svrhe je Demokratična fronta delovnega ljudstva protestirala s sledečim pismom, ki ga je v sredo, 16. t. m., poslala direkciji Radio-skupine „Alpenland":

„V Vaši oddaji „Fünf Minuten vom Tag", dne 11. I. 1952, ki ste jo 15. I. 1952 celo ponovili, se je Vaš komentator dr. Hans Karl Smode povzpel do nezaslišanih izpadov proti visokim predstavnikom slovenskega ljudstva in sosedne države Jugoslavije, da bi s tem pred svetovno javnostjo lahko utajil dejansko zapostavljenost koroških Slovencev na vseh področjih.

Zlobna izvajanja govornika, ki so naravnost teptala resnico, so pri slovenskem prebivalstvu Koroške vzbudila globoko ogorčenje ter jih na splošno obsojajo tudi miroljubni avstrijski demokrati. Odločno protestiramo proti tej zlorabi radia, ki je ustanova za skupnost — saj ga le-ta s svojimi davki in radijskimi pristojbami tudi plačuje — in kot taka ne sme biti na razpolago hujskanju na narodno nestrpnost, marveč mora služiti sporazumevanju med narodi ter s tem tudi miru.

Glede na izzivalno trditev, da uživamo koroški Slovenci popolno enakopravnost, ugotavljamo, da prav potreba po takih nestvarnih izjavih dokazuje nasprotno. S trmastim zanikanjem obstoja nerešenega narodnega vprašanja na Koroškem trajno ni mogoče niti zavajati svetovne javnosti, niti rešiti vprašanja samega v korist obeh narodov in v interesu dobrih odnosov med dvema sosednima državama."

V Avstriji še vedno 300.000 DP-jevcev

V torek je zvezni kancler Figl v ministrskem svetu poročal, da bo Mednarodna begunska organizacija (IRO) z 31. januarjem zaprla svoje urade v Avstriji in prenehala z delovanjem. S tem bo vso skrb za begunce, ki jih je v Avstriji še okoli 300.000, nosila avstrijska vlada. Pretežno večino DP-jevcev tvorijo „Volksdeutscherji" in vlada je izjavila, da se bo potrudila, da jim ustvari znosne življenjske pogoje, če bodo pripravljeni sodelovati pri obnovi Avstrije.

Vsekakor bo vključitev ogromnega števila beguncev v avstrijski delovni trg neugodno vplivala v prizadevanju proti brezposelnosti.

Zapadna pomoč Jugoslaviji

Predstavniki vlad Združenih držav Amerike, Velike Britanije in Francije so v soboto izročili vladi FLRJ spomenico, v kateri sporočajo, da so te tri vlade odobrile vladi FLRJ predujem na račun pomoči za prvo polletje 1952 v znesku 25 milijonov dolarjev. Od tega zneska odpade 16,25 milijona dolarjev na Združene države Amerike, 5,75 milijona dolarjev na Veliko Britanijo in 3 milljone dolarjev na Francijo.

Jugoslavija si bo iz tega odobrenega zneska nabavila surovine, ki so neogibno potrebne industriji. V tem smislu je bil predstavnikom treh vlad že izročen spisek predmetov. Končni znesek pomoči za prvo polletje letošnjega leta bo po izjavi predstavnikov treh vlad sporočen v najkrajšem času.

Kdo sabotira razsodbo ustavnega sodišča?

Najvišje avstrijsko sodišče — ustavno sodišče na Dunaju — je s svojo razsodbo obsodilo zadržanje celovške varnostne direkcije in notranjega ministrstva, ki sta si štiri leta krčevito prizadevala, da bi glede Slovenskega šolskega društva v Celovcu uzakonila nacistično nasilje. Ustavno sodišče je jasno ugotovilo, da so omenjene oblasti kršile ustavno zajamčene pravice, in je bilo prisiljeno razveljaviti njihove krivične odloke.

Do sem je vse jasno. Ni pa jasno, zakaj varnostna direkcija v Celovcu tako dolgo zavlačuje z zahtevano izstavitvijo uradnega potrdila, da Slovensko šolsko društvo v Celovcu obstoja.

Poluradna avstrijska poročevalska služba APA je sporočila, da so z razsodbo ustavnega sodišča dani Slovenskemu šolskemu društvu v Celovcu vsi pogoji, da dobi svojo lastnino — posestvo in poslopje Narodne šole v Št. Petru pri Št. Jakobu v R. — povrnjeno. Načelno je to točno, v koroški praksi pa izgleda drugače. Slovensko šolsko društvo v Celovcu more povračilo svojega premoženja zahtevati samo na podlagi uradnega potrdila, da obstoja. Tega potrdila pa še do danes nima, ker ga varnostna direkcija noče izstaviti. Po ponovnih urgencah in intervencijah se sedaj izgovarja na notranje ministrstvo, kateremu baje še vedno nekaj ni jasno.

Očividno so na delu sile, ki bi rade sabotirale razsodbo najvišjega avstrijskega sodišča, da bi vsaj še zavlekle, ko že ne morejo preprečiti popravo krivice, ki jo je Slovensko šolsko društvo v Celovcu utrpelo z nasilnimi ukrepi nacistov. Verjetno so to iste sile, ki tako krčevito zagovarjajo odločbo upravnega sodišča, po kateri naj bi grobar avstrijske demokracije knez Starhenberg dobil 83 posestev kot nagrado za svoje izdajstvo. V Starhembergovem primeru se sklicujejo na „pravico" in razsodbo sodišča, v primeru Slovenskega šolskega društva v Celovcu in pravic koroških Slovencev na sploh pa prezirajo ustavna določila in razsodbo ustavnega sodišča.

Slovenska javnost je nad takim ravnanjem upravičeno ogorčena in zahteva, da odgovorni končno nekaj ukrenejo proti očividni sabotaži.

V Avstriji so cene najbolj naraščale

Iz nekega poročila zapadnonemškega statističnega urada je razvidno, da so cene v trgovini, posebno za dobrine in življenjske potrebščine v drugi polovici 1951 v vsej Evropi naraščale, najbolj pa v Avstriji. Po omenjenem poročilu so cene za važne življenjske potrebščine od junija do oktobra 1951 naraščale kot sledi: v Avstriji za 47 odstotkov, v Franciji za 27, na Norveškem in Švedskem za 20, v Angliji za 13 in v ostalih evropskih deželah za 11 do 12 odstotkov. Najnižje naraščanje cen zaznamujejo na Portugalskem in Švici in sicer 7 odstotkov. V Združenih državah so v istem času cene narasle za 10 odstotkov.

Zanimiva statistika, katere resničnost smo Avstrijci prav dobro čutili na lastnem telesu.

Italijanske oblasti kršijo pravice Slovencev

Italijanska občinska uprava v Krminu v goriški pokrajini je zaprla slovensko osnovno šolo v Krminu, kjer živi okrog tisoč Slovencev. Že lani so italijanske oblasti spremenile slovensko krminsko dvorazredno osnovno šolo v enorazredno, sedaj pa so jo popolnoma ukinile z izgovorom, da slovenski otroci iz Krmina lahko hodijo v novo slovensko šolo v 5 km oddaljeno Plešivo. Ukinjeno šolo je obiskovalo 25 slovenskih otrok, bilo pa bi jih še več, če italijanske oblasti ne bi izvajale pritiska na starše.

Takoj po ukinitvi je predsednik Demokratične fronte Slovencev v Italiji in pokrajinski poslanec v goriškem pokrajinskem svetu Viljem Nanut protestiral pri občinskem tajniku v Krminu ter ugotovil, da imajo na Goriškem in drugod nekateri razredi italijanskih šol samo po pet učencev in jih kljub temu ne ukinejo.

Slovenci na Goriškem in v Beneški Sloveniji so v svojem tisku odločno protestirali proti ukinitvi slovenske šole v Krminu ter zahtevajo preklic omenjenega ukaza in ukinitev vseh odredb, ki preprečujejo enemu delu slovenskih otrok obiskovanje šol, kjer se poučuje v njihovem materinskem jeziku. „Primorski dnevnik" obsoja ta ukrep italijanskih oblasti in primerja stanje v jugoslovanski coni STO, kjer italijanski otroci ne glede na število posečajo italijanske šole.

Tudi v Beneški Sloveniji italijanske oblasti pritiskajo na slovenske starše, da ne bi pošiljali svojih otrok v slovenske šole v Gorici. Karabinjerji in občinske oblasti vasi Breda v Beneški Sloveniji izvajajo pritisk na Slovence, ki so vpisali svoje otroke v slovensko srednjo šolo v Gorici.

Letošnje šolsko leto se je vpisalo v slovensko srednjo šolo v Gorici še 26 slovenskih učencev iz Benečije. Njihovim staršem pa sedaj groze, da ne bodo dobili zaposlitve in da se bodo morali izseliti iz teh krajev, če bodo otroci nadaljevali šolanje v slovenskih šolah.

Nemški socialisti odklanjajo oborožitev

Podpredsednik nemške socialistične stranke E. Ollenhauer je pred par dnevi govoril članom svoje frakcije v zapadno nemškem parlamentu. Ostro je nastopil proti namenu zvezne vlade, da bi vprašanje nemškega „obrambnega deleža" v okviru evropske armade prav tako zajahala po političnem odru, kot Šumanov načrt. Politični pogoji so dandanes še popolnoma nejasni, pravi Ollenhauer, in zaradi tega je še zelo veliko vprašanje, ali bo sploh prišlo do ustanovitve take evropske armade, kakršno je predlagal bivši francoski ministrski predsednik Pleven.

Tudi v najboljšem primeru bodo odločali o uporabi nemških vojaških edinic v štabu generala Eisenhowerja ali pa pri organizaciji atlantskega pakta; pri obeh teh ustanovah pa Nemci nimajo niti najmanjšega izgleda, da bi pri njih imeli kakršni koli vpliv. Vrhu tega pa so si skoraj absolutno nejasni glede na strateške namene zapadnih sil, zlasti Amerikancev.

Navsezadnje pa tudi Bonnska vlada poskuša zamegliti vso diskusijo v zvezi z nemškim obrambnim prispevkom na ta način, da vlači na tapet vprašanja vojaških podrobnosti in se tako izogiba splošnemu bistvu cele stvari. Pod temi okolnostmi za Socialistično stranko Nemčije ni nobenega vzroka, da bi opustila svoje odklonilno stališče do oborožitve. Nemci pač nočejo vsi biti vojaki za zgolj tuje interese.

V ČSR čistijo dalje

Iz Prage se je zvedelo, da je bil aretiran general Hruška, prijatelj Rudolfa Slanskega in namestnik češkoslovaškega obrambnega ministra. Divizijski general Hruška je bil eden izmed organizatorjev februarske vstaje leta 1948 in edina vojaška osebnost, ki je pri njej sodelovala, pa doslej še ni bila zaprta. Hruška je leta 1945 služil kot podoficir v sovjetski armadi, po prihodu v Prago je postal polkovnik, nato pa napredoval v divizijskega generala. V zadnjih mesecih je odredil aretacijo generala Reicina, partizanskega generala Veselyja, praškega komandanta milice generala Pavela in zeta bivšega sekretarja KP Češkoslovaške Švermove polkovnika Kopalga. Po poročilih iz Prage se vidi, da se je začela v ČSR čistka v vrhovih armade.

K vsem tem čistkam piše „Ljudska pravica":

Sovjetski stroj ne pozna ozirov, niti se ne da nasititi. Vselej zahteva od vključenih dežel več, kakor more dati celo po naravi delavno ljudstvo Češkoslovaške. Zato se ni treba čuditi „čistki", ki je zdaj tam v teku. Tudi ta je verjetno znamenje, da naletava gospodar na težave in ovire, ki pa utegnejo celo še narasti.

Pri tej čistki ni presenetljiva sama čistka, temveč njen način. Kajti najvidnejši mož, ki ga je zadel zamah biča (seveda v družbi s tisoči manj znanih), namreč Rudolf Slansky, bi bil pač zadnji, ki bi nanj prej kdo lahko s prstom pokazal. Doktrinaren, ozkosrčen, vztrajno na pravem tiru, brezpogojno zvest Moskvi, je bil samo med kandidati tistih, ki preidejo skozi vse ognje, še več, bil je med onimi, katerih voljo bi lahko občutili neprijetno vsi, ki bi le za las odstopili od njegove linije.

Seveda je mogoče, da je Slansky res približno kakor Hess mislil na beg in da so ga pri tem zalotili. Toda če bi bilo to res, bi najbrž Gottwald prav o tem molčal. Bolj verjetno je, da je bil ta zgledni prvak KP ČSR izbran z rogovilasto sovjetsko logiko prav zaradi tega, ker je bil „čist" in je njegova zvestoba izven vsakega dvoma. Če je tako, potem je on dobesedno grešni kozel, ki naj — nekriv — plača grehe drugih.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Deželna vlada je napeljala vodo na nacistične in kominformistične mline

V toku notranjega razvoja predvsem zadnjega leta na Koroškem je včasih vsaj na zunaj kazalo, da se deželna vlada oziroma nekateri njeni vplivni možje trudijo za upostavitev nekoliko boljših odnosov do slovenskega življa v deželi, kot pa so vladali vseskozi, odkar avstrijsko ozemlje ni več del nemškega rajha, da temne spomine na še temnejše čase pred tem sploh ne obujamo. Žal pride vedno spet do dogodkov, ki nas naravnost silijo v to trditev, da je res le tako kazalo, ne pa tudi dejansko tako bilo.

Prav v zadnjih dneh imamo dva izrazita primera za dejstvo, da nam koroške oblasti z deželno vlado na čelu prej ko slej niti najmanj niso naklonjene, kadar gre za konkretne stvari, za jasne in povsem upravičene zahteve v s e h koroških Slovencev, katerim bi bilo treba ugoditi. O obeh teh primerih smo že pisali in bomo še pisali — še in še — da do zadnje podrobnosti obvestimo naše ljudstvo in najširšo javnost, dokler odgovorne osebnosti in vsi oni, ki se prištevajo k demokratičnim silam v Avstriji, ne zavzamejo končno vendarle pravičnega in pravilnega stališča do teženj, upravičenih zahtev in vseh družbenih pravic slovenskega ljudstva na Koroškem.

Kdo sabotira odlok ustavnega sodišča glede na pravni obstoj Slovenskega šolskega društva v Celovcu? — se vprašujemo in na to vprašanje odgovarjamo na drugem mestu v naši današnji številki. V tem članku pa se hočemo še enkrat dotakniti odgovora deželne vlade na vloge naših organizacij in ljudi, ki zahtevajo spremembo nekaterih členov zakona o kmetijski zbornici, ki najbolj grobo kršijo in negirajo pravice koroških Slovencev — tokrat pa predvsem iz tega vidika, komu deželna vlada s takimi ukrepi služi in v kateri rog je s tem svojim odgovorom dejansko močno zatrobila.

V zvezi z omenjenim odgovorom deželne vlade se od pomembnejših listov le „Neue Zeit" ni niti z besedico dotaknila tega vprašanja. Morda je njene urednike le malo sram pisati o tako nedemokratičnem zadržanju deželnih „vladarjev" do pravičnih teženj sosednega naroda na domačih tleh. OeVP-jevska „Volkszeitung" je priobčila kratko poročilce, iz katerega je bilo poleg na kratko zabeleženih zahtev in v grobih obrisih nakazanih „utemeljitev" v odgovoru zlasti razvidno veselje, da je do odklonitve prišlo kljub temu, da je ni bilo treba podpisati s „črni"-lom, ker jo je „vlada" že bila podpisala z „rdeči"-lom.

Naravnost zavriskala in koroški deželni vladi za ta njen odgovor „čistim šovinistom" z vso močjo zaploskala pa je „Die neue Front", znano, na vse strani, ne samo nasproti koroškim Slovencem hujskaško glasilo notoričnih starih in novih nacistov v Avstriji. V svojem članku, v katerem se bavi s koalicijsko krizo na Koroškem — seveda samo uvodoma — da bi tudi iz te strani lahko enkrat udarila po nas, govori o „nesramnih zahtevah slovenskih šovinistov" in potem našteva prav te zahteve, ki se nanašajo na spremembo nekaterih določil v kmetijsko-zborniškem zakonu. Ker je nacistom to seveda še premalo, znova privlečejo na dan svoje stare race, ki kokodajskajo o nekih „tajnih" pogajanjih z obema koalicijskima strankama, na katerih so koroški Slovenci baje „inoficielno" zahtevali ukinitev gonje proti dvojezičnemu šolstvu, slovensko kmetijsko šolo, slovenske uradnike itd. Pa VdU-jevci in pisuni njihovega hujskaškega lista menda ja ne živijo na luni? Sicer bi jim moralo biti znano, da nam takih „inoficielnih" zahtev čisto nič ni treba, ker se n. pr. pred vsem za kmetijsko šolo že leta in leta prav nič tajno, ampak zelo glasno in odločno borimo.

Najbolj jasen dokaz za to, komu je deželna vlada s svojim odklonilnim odgovorom na zahteve koroških Slovencev dejansko ustregla, je prav v tem skorajda otroškem radovanju najhujših hujskačev na narodno nestrpnost nad to odklonitvijo upravičenih zahtev. Tako se jim ta odgovor dopade, da z Göbbelsovo spretnostjo skušajo prepričevati koalicijske stranke, naj so pri strankarskih pogajanjih — verjetno msilijo ona „tajna" pogajanja — ravno tako trdne in nedostopne za take zahteve, saj gre — tako pravijo — le za zahteve „čistih šovinistov".

Nazadnje pa se ti neonacistični soldati „Nove fronte" znajdejo še v isti strelski liniji s pisuni kominformovskega lističa na Koroškem, ki mu je vsakokrat napačna njegova prva debelotiskana črka. S tem namreč, da vsi enako komibinirajo kot kak stari kriminalni detektiv morda takole: zahteve „čistih šovinistov" (oni pravijo pač „titoistov") so take, da jih „morajo" oblasti odkloniti. Na ta način nastane argument zatiranja. S tem argumentom pa hočejo razveljaviti nedavne izjave prominentnih jugoslovanskih politikov od odpovedi vsem teritorialnim zahtevam napram Avstriji, ter tako Titovo vlado speljati „spet na šovinistični tir". (Kominformisti pa pravijo ,da se s tem skuša „omiliti izdajstvo Titove klike nad koroškimi Slovenci", ki je bilo po njihovem moskovitem pojmovanju s temi izjavami nehote potrjeno.) Ob takem paralelnem zavijanju resnice in ob taki sličnosti pisarjenja v VdU-jevskem in kominformovskem listu samo slepec ne vidi istega hotenja in istih začrtanih ciljev tako v malem, v našem primeru, kakor tudi na splošno, v vsej politični koncepciji obeh sistemov.

Da se na koncu spet povrnemo k odgovoru deželne vlade, ki je bil predmet našega članka, hočemo samo še pred vso javnostjo ugotoviti, da je deželna vlada s tem svojim aktom spet enkrat speljala vodo na mline najhujših sovražnikov prijateljstva med dvema narodoma v isti in v sosednih deželah, najhujših protivnikov enakih demokratičnih pravic za vse državljane ter zakletih sovražnikov demokracije in miru na splošno.

Osvežimo jim spomin

Ni bilo vedno tako, da bi bil Steinacher ljubljenec avstrijskih desničarskih veljakov, kajti pred pičlimi dvajsetimi leti so ljudje nacističnega kova v Avstriji pod vodstvom tedanjega šefa VDA (društva Nemcev v inozemstvu) dr. Steinacherja, ki je ošabno sedel na zlatem stolčku v Berlinu, tekmovali s tedanjimi avstrijskimi vlastodržci iz vrst črnega in zelenega fašizma za to, komu se bo prej in temeljiteje posrečilo ubiti in pokopati tedanje koščke avstrijske demokracije in tudi Avstrijo samo kot samostojno državo. Med tedanjimi (vsaj navideznimi) nasprotniki Steinacherja so bili skoraj vsi, ki so se od leta 1945 naprej pod okriljem OeVP-jevskih strankinih in državnih funkcij spet skobacali na politično in gospodarsko površje in ki so ga sedaj, 5. januarja tega leta, ustoličevali na prestol OeVP-jevskega podpredsednika za Koroško.

Prav v tistih časih, ko so nacisti začeli resno ogrožati obstoj Avstrije, ki sta ji tedaj vladala črni in zeleni fašizem, je poleg svetovnega tudi avstrijsko časopisje bilo prisiljeno razsvetljevati temno Steinacherjevo delovanje zoper Avstrijo. Prav zanimivo je, kaj so tedaj pisali časopisi tistih, ki so mu za njegov današnji ponovni podvig držali stremena. Zato bomo ponatisnili nekaj odstavkov iz vrste člankov v tedanjem Dunajskem časopisju:

„Grda vojna v manjšem okviru je plamtela v koroški deželi. — Steinacher je organiziral koroški ‚Heimatdienst' z g'avnim poveljstvom v Celovcu."

„Že tedaj se je dr. Steinacher vadil v ilegalnem streljanju in metanju bomb. Tedaj je dobil stike z onimi nacionalno-političnimi krogi, ki so danes združeni v VDA. Oni so mu dobavljali denar, ki je mali, oslabljeni Avstriji manjkal.

Ta denar menda ni bil docela porabljen. Zgleda, da je ostala neka rezerva za posebne namene: Kmalu po plebiscitu si je mogel prej čisto revni ljudsko-šolski učitelj dr. Steinacher preko več ali manj politično vplivane dražbe pridobiti velikanski ‚Miklautzhof' s pivovarnami in žganjarnami vred, kar je prej bilo vse slovenska last.

On sam je odhitel na Gradiščansko, da bi tam uporabil svoja plebiscitna izkustva v boju proti Madžarski. Ne vemo, ali si ni morda tudi tam pridobil mimogrede kak mali ‚Miklautzhof'. Od tam ga je VDA poklical na zgornjo Šlezijo in v Šlesvig.

Potem do'go ni bilo nič več slišati o njem — dokler ni prišel Hitler. Dokler ni postala največja plebiscitna borba, legalna in ilegalna borba za priključitev Avstrije, osrednja točka hitlerjevske po'itike.

Ko je Hitler prevzel oblast, se je kar iznenada pojavil tudi gospod dr. Steinacher iz Koroške pri NSDAP-ju v Berlinu. Ali je sam zaslutil jutranjo zarjo? — Ali se je VDA spomnil veleposestnika z Miklavčevega? — Avstrijo je bilo treba osvojiti, vistosmeriti in priključiti! Gospod dr. Steinacher iz Koroške je bil v Berlinu!

Za binkošti 1933 je bilo napovedano zasedanje VDA v Celovcu. Zadnji odpor naj bi bil strt iz celovškega izhodišča. Dr. Steinacher je organiziral. Zbiral je ostanke svojega Heimatdiensta. Nekaj bomb je ležalo še v njegovem ‚Miklautzhofu'. Kar je še manjkalo, naj bi prinesli ‚miroljubni' ljudje VDA-ja s seboj . . ."

„Gospod dr. Steinacher je za to stavil tudi svoj ‚Miklautzhof' na razpolago. Pri poznejši hišni preiskavi so našli tam cel vagon propagandnega materiala, ki je bil namenjen za pridobitev bivšega koroškega ‚Heimatdiensta' za cilje nacizma in ‚anšlusa'."

Ti odstavki mnogo povedo. pa še ne vsega — vse nam pove šele dejstvo, da je isti dr. Steinacher, isti nacistični grobokop Avstrije, danes podpredsednik „a v s t r i j s k e" ljudske stranke na Koroškem. Ali ga potrebujejo za iste namene, kot jih je tedaj sam imel, ali pa imajo tako slab spomin, da ne vedo več, kaj je pred nemnogimi leti počel?

V ČSR čistijo dalje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kaj čaka v takem primeru druge, si ni težko predstavljati, če vemo, da v sovjetski politični tehniki „čistke" niso to, kar pravi beseda, temveč premišljeno orodje notranjega terorja. Usoda Clementisa, Slinga, Svermove in drugih, ki so jih pozaprli predvsem pod obtožbo, da so pripravljali atentat na — Rudolfa Slanskega, bo spet povest zase.

Druga posebnost te čistke pa je v osupljivi okolnosti, da so vsi vidnejši zaporniki z Rudolfom Slanskyjem na čelu — Židje. Baje je med 15.000 zaprtili kar 50% Židov. Med njimi naletimo na imena kot Bedrich Geminder, namestnik generalnega sekretarja KP ČSR, znan tudi po tem, da je „odklon" Jugoslavije napadel na tipično informistično nedialektičen način. Rihard Slansky, Rudolfov brat in šef tiskovnega urada zunanjega ministrstva, Jarmila Taussigova, član CK KPČS, Vitezslav Fuks, Hanuš Lomsky in František Landa, vsi trije pokrajinski voditelji, Bedrich Reicin, pomočnik obrambnega ministra, Artur London in Vavra Hajdu, pomočnika zunanjega ministra. Vse naštete imajo za Žide.

Poleg njih so izginili s površja, deloma že septembra, t. j. takoj za Otonom Slingom, ki je tudi Žid. Bruno Koehler, kadrovski šef KP ČS, in njegova žena Ljudmila, nekdaj osebna tajnica Gottwalda, Jožef Frank, Gustav Bareš in Štefan Baštovansky, ki so bili vsi sodelavci Rudolfa Slanskega. Gospa Sekaninova-Cakrtova, šef češkoslovaške delegacije na Generalni skupščini Združenih narodov v Parizu, je znana kot ena najbližjih sodelavk Slanskega in se zato govori, da je ne čaka preveč lep sprejem, ko se vrne iz Pariza. Prehodno sta bila zaprta, zaslišana in nato pogojno izpuščena celo Zdenek Fierlinger, bivši predsednik vlade, sedaj podpredsednik in šef urada za cerkve, ter Oldrich John, predsednik narodne skupščine. V obrambnem ministrstvu, ki mu načeluje zet Gottwalda, Aleksej Čepička, je pričujoča čistka že druga pred potekom enega samega leta.

Bruselj. — V ponedeljek je designirani ministrski predsednik Jean van Houtte sestavil novo belgijsko vlado, v kateri so v bistvu iste osebnosti kakor v dosedanji. Novi ministrski predsednik je izjavil, da bo nova vlada nadaljevala politiko svoje predhodnice.

Sami ne vedo kaj pišejo

Strupenemu malemu lističu, ki mu je ime „Kleine Zeitung", marsikdaj marsikaj ni prav. Tako majhen kot sicer je, tako rad se spušča v „velike" probleme in jih „razmotriva". Da pri tem dostikrat, človek bi skoraj rekel vsakokrat spusti še veliko večje neumnosti, kozlarije in podle laži — tega dejanskega dejstva se ta škrat med avstrijskim časopisjem in njegovi zelenkasto-črno-rjavkasti pisuni menda niti v polni meri ne zavedajo.

Pred nedavnim se je spet enkrat posebno izkazal. Spet mu nekaj ni bilo prav — v zvezi s problemom koroških Slovencev seveda. In spet je spustil veliko, pravijo, da z ozirom na resnico ali neresnico dobro pretehtano — neumnost. To je bilo tako: Ministrski predsednik vlade LR Slovenije, Miha Marinko je v nekem intervjuju, ki ga je dovolil dopisniku „Politike", izrazil zaskrbljenost matičnega slovenskega naroda za usodo koroških Slovencev ter željo, naj bi se koroškim Slovencem nudile iste pravice in prostosti, kakor jih uživajo narodne manjšine v Jugoslaviji. Zakotniku „Kleine Zeitung", njegovim pisunom in njihovim somišljenikom seve ne more biti prav, da se Jugoslavija in njeni državniki živo zanimajo za težnje in težave narodnih sobratov v zamejstvu, zlasti pa za koroške Slovence, katerih manjšinsko vprašanje je Avstrija itak že tako „vzorno" rešila.

Treba se bo nekako maščevati — so modrovali v redakciji „Kleine Zeitung". Dolgo so premišljevali sem in tja in kočno vendarle potuhtali, da je Marinkova skrb za koroške Slovence samo od časa do časa potrebna gesta, da sta pa on in njegov komunistični tovariš Kardelj že leta **1919** pokazala, kako malo so jima dejansko mar narodne težnje koroških Slovencev. Iz najbrž 100%no zanesljivih virov „Kleine Zeitung" ve, da sta prav ta dva, Kardelj in Marinko, že leta 1919 v Mariboru organizirala zaroto v vrstah tedanjih Majstrovih borcev. O joj, o joj, taka sta torej tedaj bila današnja voditelja jugoslovanskih narodov! Majstrovi borci pa so ju prav gotovo poslušali (saj so po „Kleine Zeitung" nekateri zato bili celo ustreljeni, dočim sta Marinko in Kardelj stala v ozadju in jima je uspelo pobegniti pred kaznijo), kajti že tedaj sta menda bila komunista in se smatrala za voditelja množic — Marinko 18, Kardelj pa celo **„že"** 9 **(devet)** let star. Da sta že tedaj bila komunista je **jasno** dokazano s tem, da je Marinko postal član Komunistične partije leta 1924, Kardelj pa že 1928 . . .

Norec norcu rad vse verjame, pravijo. Pisuni pri „Kleine Zeitung" pa menda hočejo imeti svoje bralce za take norce, da jim bodo verjeli vsako neumnost.

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — Vladimir Velebit, ki je bil pred kratkim imenovan za novega jugoslovanskega poslanika v Rimu, je nastopil svoje službeno mesto.

Dosedanji pomočnik zunanjega ministra dr. Jože Vilfan je bil imenovan za izrednega opolnomočenega veleposlanika FLR Jugoslavije v Indiji.

Dunaj. — Avstrijska gospodarska komisija je v začetku tedna odpotovala na zasedanje mešane komisije v Varšavi, da uredi predvsem dobavo premoga iz Poljske za prihodnje leto.

Vsaj en „uspeh" Churchillovega potovanja

Na osnovi nekega splošnega sporazuma o surovinah med predsednikom britanske vlade Churchillom in prezidentom ZDA Trumanom, ki so ga šele potem, ko je bil Churchill že odpotoval v Kanado, konkretizirali strokovnjaki, bodo Združene države Amerike dobavile Veliki Britaniji milijon ton jekla. Londonski časopis „Observer" pa pravi, da bo ta pomoč kljub temu britanske potrebe samo delno zadovoljila, ker potrebuje Velika Britanija za oborožitev in izvoz v prihodnjih 12 mesecih še najmanj poldrugi milijon ton jekla.

V zameno za to jeklo bo morala Britanija dati Ameriki na razpolago pretežni del kanadske proizvodnje aluminija. Poleg tega pa je morala ugoditi neki njeni zahtevi glede cen za cin iz Malaje. S tem sporazumom bo Angliji sicer nekoliko pomagano, pač pa bo tudi dolar lahko spet malo bolj prodiral v takozvani šter-

KOLEDAR

Sobota, 19. januar: Marij
Nedelja, 20. januar: Fabijan in Sebastijan
Ponedeljek, 21. januar: Neža
Torek, 22. januar: Vincencij.

SPOMINSKI DNEVI

19. 1. 1809 — Rojen ameriški novelist in lirik Edgar Allan Poe — 1861 Ustanovljena prva slovenska čitalnica „Narodna čitalnica v Trstu“ — 1876 Rojen na Premu na Notranjskem pesnik Dragotin Kette.

21. 1. 1924 — Umrl v Gorkih Vladimir Iljič Uljanov-Lenin — 1944 Razbita blokada Leningrada, ki je trajala od 10. septembra 1941.

22. 1. 1788 — Rojen v Londonu angleški pesnik Byron.

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ v CELOVCU

S primerno manifestacijo bo danes Slovenska prosvetna zveza v Celovcu izvršila pomembno kulturno delo, ko bo otvorila svojo knjigarno „Naša knjiga“.

Ljubitelji lepe in dobre knjige bodo imeli priložnost izbirati in nabavljati neminljive umotvore slovenskega duha in se oplajati z neizčrpnim bogastvom slovenske literarne umetnosti in znanstva.

Opozarjamo rojake po vsej Koroški na ta edinstveni dogodek in priporočamo, da se knjigarne v obilni meri poslužujete.

BOROVLJE

Od 7. januarja t. l. traja v Borovljah v prostorih Hranilnice in posojilnice gospodinjsko-kuharski tečaj, ki ga je priredila Slovenska kmečka zveza in ga vodi Milenka Galobova.

Dekleta tečajnice se marljivo sučejo oko'i štedilnika in se seznanjajo s kuharsko umetnostjo, ki jo jim posreduje spretna voditeljica.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli bo priredilo v nedeljo, dne 20. januarja 1952, ob 15.00 uri v **Narodnem domu v Dobrli vesi**

dramo **„ROŽMARIN“**

Vabimo k številni udeležbi!

Brez dvoma so se že mnogo naučile, zato se hočejo postaviti in pokazati svoje znanje še med tečajem. Zaradi tega tečajnice vabijo prijatelje in znance na „poskusno pojedino“, ki bo v soboto, 19. t. m., ob 19. uri v gostilni „Pri pošti“. Pridite in prepričajte se sami, s čim in kako vam bodo postregle!

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek. Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.

V Slovenijo smo se podali . . .

Polni pričakovanja smo stali na kolodvoru v Podrožčici in čakali kdaj bo prišel vlak in nas odpeljal. Cilja nismo poznali, a to smo vedeli — gremo med naše brate v njihovo domovino — Slovenijo. Kdo so bili ti, ki so se zbirali tam, ja, kaj pa zani — te hovški puabiči, a teh je bilo le nekaj, ki so se pridružili Škofičanom, ki so potovali v Slovenijo, da tam nastopijo na dveh koncertih.

Že na Jesenicah so se nam pridružili tovariši, ki so nas spremljali in že tukaj nismo vedeli, ali je njihov pozdrav naravna gostoljubnost naših južnih bratov ali velja ta posebna prisrčnost le nam koroškim Slovencem.

Prvi naš cilj je bila bela Ljub'jana — metropola Slovenije. Čakale so nas tovarišice in spremljale v hotel „Union“, kjer smo sijajno večerjali. Drugi dan smo si opoldne ogledali Ljubljano, obiskali znance in se pogovarjali z Ljubljančani. Povsod smo našli veliko zanimanje, kako živimo mi zamejski Slovenci. Popoldan pa smo se odpeljali v mesto Kranj. Tudi tukaj topel sprejem in nepopisna gostoljubnost. V veliki kinodvorani je bil prvi nastop. Dvorana je bila nabito polna in navdušeni so nas pozdravljali. Ne moremo oceniti, v koliko smo zadovoljili z našim tamburaškim in pevskim nastopom, na vsak način publika ni štedila z burnim aplavzom. Predaleč bi peljalo, če bi hotel popisati, kako smo potem pri večerji sedeli skupaj s tovariši, sedeli pri dobrem vinu in kako je nas prišel pozdravljat tudi kranjski kvartet z izbrano pesmijo.

Drugi dan, to se pravi, isti dan v malo poznejših jutranjih urah sta se udeležila dva naša tovariša kot delegata občnega zbora Ljudske prosvete okrajnega odbora Kranj-okolica. Tudi tukaj izmenjava prisrčnih pozdravov, ki so veljali iz strani naših kranjskih bratov preko navzočima našima delegatoma vsem koroškim Slovencem. Iz različnih poročil je bila slišati visoka stvarnost, globoka odgovornost in predvsem ljubezen do svoje socialistične domovine in nje prebivalcev.

Istega dne popoldne pa smo se odpeljali v Tržič, kjer smo imeli drugi in s tem zadnji nastop. Tudi tukaj prisrčnost, prijaznost in predvsem gostoljubnost. Polni samozavesti smo zapeli tudi tukaj: Slovenski smo fantje pri Dravci doma.

Še enkrat smo odšli v Ljubljano, da prespimo zadnjo noč še tam. Drugo jutro pa so nas zvesti spremljevalci spremljali na kolodvor. Prisrčno smo gledali na poti še enkrat na Litostroj, na Kranj, na Ratiče in Jesenice. S pesmijo smo se poslovili od Slovenije. Zdelo se nam je, kot bi še enkrat videli v duhu pred seboj vse tovariše in prijatelje, katere smo spoznali, katerih gostoljubnost smo v taki meri uživali. Predvsem smo se spomnili dobre tovarišice Ančke, Silvota in Borisa, tov. Marjana iz Kranja, predsednika okrajnega odbora Ljudske prosvete Kranj tov. Bavdeka, kateri je za nas koroške Slovence našel tako tople besede in vseh, vseh drugih, katerih imena si žal nismo zapomnili.

Tako smo se vrnili na Koroško in razšli na domove v zavesti, da naši bratje v Sloveniji niso pozabili svojih zamejskih rojakov, temveč ohranili globoko v srcu zibelko Slovenije — naš Korotan.

Vabilo

na občni zbor Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške, ki bo v nedeljo, dne 27. januarja 1952 ob 9.00 uri v dvorani gostilne Roth v Celovcu, Pfarrhofgasse 8 z naslednjim dnevnim redom:

1. Ob 10. obletnici antifašističnega odpora, — 2. Delovno poročilo Zveze, — 3. Sprememba statuta, 4. Volitve novega odbora, 5. Slučajnosti.

Vabimo vse bivše partizane, partizanske invalide in svojce padlih partizanov, da se udeležite tega občnega zbora, na katerem bomo hkrati proslavili 10. obletnico, ko se je oborožena vstaja slovenskega naroda razširila na Slovensko Koroško.

Glavni odbor

ŽUPNIK KONRAD MENTE UMRL

Župnika Konrada Menteja so poznali mnogi koroški Slovenci, saj je služboval v Št. Jakobu v Rožu, v Št. Janžu pri Mostiču, v Gozdanjah, Vetrinju, Kotmari vesi in nazadnje na Golšovem, kjer je dne 8. januarja t. l. preminul. Kot kremenitega slovenskega ljudskega duhovnika so nacisti v drugi svetovni vojni tudi njega poslali v pregnanstvo. Leta 1945 se je vrnil bolan in ni več okreval ter je v 68.-letu svoje starosti umrl.

Župnik Konrad Mente je bil 24. novembra 1883 rojen v Mežici. Po maturi je nekaj časa vršil službo železniškega uradnika, nato pa je vstopil v bogoslovje in bil julija 1910 posvečen za duhovnika.

Župnik Mente je bil veder in odkrit značaj, ki je ljubil vse lepo in dobro in vse svoje življenje stal zvesto kot steber na braniku svojega slovenskega ljudstva. Koroško slovensko ljudstvo bo pokojnemu župniku ohranilo trajen in časten spomin.

ZAHOMC—BISTRICA

V zadnjih mesecih preteklega leta je pri nas razsajala svinjska ohromelost. Ta zavratna bolezen v naših svinjakih nam je delala skrbi, toda smo jo k sreči kmalu zatrli. Pri zatiranju ohromelosti ima največ zaslug okrajni živinozdravnik gospod dr. Bramer, ki se je zelo potrudil in s cepljenjem zajezil širitev te nevarne epidemije.

Končno je padlo tudi dovolj snega v veselje naših gospodarjev. Naši kmetje sneg nujno potrebujejo za spravljanje lesa iz planine. Vožnja lesa iz gore je nekako edini vir, kjer se da nekoliko zaslužiti, pri sicer tako nedonosni konjereji.

Tako poteka naše življenje pri težkem delu. Vmes pa si včasih le privoščimo kakšen kulturni užitek, ki nas dvigne iz vsakdanjega življenja.

Ob koncu leta so nas kar zaporedoma obiskali vrli igralci igralske skupine iz Brnce. Kakor vedno, smo tudi tokrat sledili povabilu SPD iz Brnce in se prireditve udeležili. Vsakokrat smo zapustili dvorano z globokimi vtisi. Prvič so nam igrali dramo „Kadar se utrga oblak“, katere vsebina je bralcem že iz Vestnika znana. Drugič pa so nastopili z dramo „Vrtinec“ in spet se nas je kar dosti zbralo pri Nežmanu. V tej igra sta igrala tudi poklicni igralec in poklicna igralka iz Ljubljane in vsi igralci so nam podali na odru tako resnično življenje, da smo imeli vtis, da igralci živijo samo še v svojih vlogah in z veseljem pričakujemo spet novo gostovanje.

SVEČE

Dne 7. januarja t. l. je v Ljubljani umrl koroški rojak, carinski uradnik v pokoju Rok Pak, ki je bil rojen 12. oktobra 1896 pri Krznarju v Svečah. Komaj 56 let star je po daljši zavratni bolezni prezgodaj legel v grob. Na njegovi zadnji poti so ga med številno množico spremljali koroški Slovenci v Ljubljani, posmrtni govor je imel dr. Julij Felaher in pevci Korošci, pod vodstvom Ivana Novaka, so mu v slovo zapeli žalostinke.

Pokojni Rok je v zgodnji mladosti izgubil očeta, nato je študiral gimnazijo, z 18.-tim letom pa je moral k vojakom. Maturiral je po vojni in nato nastopil carinsko službo v Jugoslaviji. Služboval je v Bohinjski Bistrici, Celju, Mariboru, Djakovici in v Ljubljani.

Sestro Rezo je pobrala zadnja vojna, dva njegova nečaka, Aleksander in Ivan, sta padla kot partizana v borbi proti fašizmu, leta 1950 pa je umrl njegov brat Joško. Težko preizkušena mati je ostala osamljena na Krznarjevem posestvu.

Pokojni Rok je vedno iz srca ljubil slovensko koroško zemljo in svoje ljudstvo. Lani v poletju in v jeseni se je nahajal še doma v Svečah, v svoji rojstni hiši pri svoji ljubljeni mami.

Ženi, mami in sestri pokonega izrekamo naše iskreno sožalje!

IVAN MATIČIČ:

Moč zemlje

PRIPOVED VASI

4

Pred Špornovo gostilno so zbijali delavci širen oder. Ogradili so ga, v ograjo zataknili smrečja.

Otave so se odele praznično. Špornov hlapec je pripeljal s konji voz piva pa pokal je z bičem, da je kar žvižgalo mimo hiš. Konji so šli ponositi, od komatov jim je bingljal težek lišp, osvitljen kakor samo rumeno zlato. Iz kovačije je še odmevalo kladivo. Gospodinje so skubile kure in se jezile nad prašiči, ki so revsali v korita in krulili, kot bi bili obsedeni. Počasi se je večerilo.

Ko so povečerjali, so še odmolili nekaj očenašev dušam v vicah in v čast sveti Ani; nekateri so se lotili celo veselega dela rožnega venca. Rutarjev se je bil komaj pokrižal, pa je že poprijel za klobuk.

„Da mi ne boš kvakal vso noč,“ se je obregnila Rutarica, „da se ti bodo zgledovali.“

„Samo k Vrbnikovim stopim radi oranja,“ se je izmazal fant skozi vrata in si prižgal ogrsko.

„Pa boš kvakal do jutra,“ se je kregala ati.

Tine je krenil na vas in naravnost v Vrbnikovo birtijo. Počasi so pricepali drug za drugim, kakor bi jih kdo metal v krčmo. Bili so žejni kot izsušena lokev, pa so pili pivo, da so se jim cedile pene od ust. Ko so se bili odžejali, so uganjali burke in nagajali birtovim deklinam, ki so imele polne roke dela v šiši in kuhinji.

Ko so bile Otave utihnile, so se fantini šele izkapljali iz krčme in se počasi sklecali do lipe. Psi so zabevskali, da je odmevalo tja v Dolgo ves. Šele ko je zarevsal mesarski, so se drugi potuhnili v kote. Tedaj se je izvila pesem izpod lipe.

Tu in tam je še brlela skrita lučka. Šmonceva Mojca je bdela v kamri. Oblačila si je novo krilo in se sukala pred zrcalcem, v lica je žarela kot ogenj. Tesnarjeva starejša se je čehljala sredi štibelca in tiho bentila mojškro, ker ji ni še prinesla nove kočemajke. Rutarjeva Tonca je prisluškovala v kamri na oknu, mislila na nedeljo, srce ji je burkalo vroče od sreče. Vrbnikovo hlapčè se je premetavalo v hlevu in ni moglo zaspati: bilo je v fantovskih letih, pa ga je vleklo med fante. Če bi smel vsaj v njih bližino. Ko je pa bil spanček, sirotek. Odnekod se je bil snel in primahedral na Otave. Pa se ga je usmilil Vrbnik in ga spravil v hlev. Za pastirja ni bil, drezal bo krog hlevov in svinjakov, odkidaval gnoj pa vlačil svinjam piče. Noge je imel mahedrave, glavo in uhlje kot junče, lase rdečkaste, pa so ga ljudje krstili kar za Rjavčeta, za pravo ime se niso zmenili, ker je bil bebec . . .

Ožgan je bil prisedel k Tesnarju na klop — in tiho sta ugibala to in ono. Doli v bajtah pa so si segali v besedo kar prek čez pot, vlekli na ušesa petje in mislili na svoje sinove, ki jih ni: morali so po svetu, v fabrike in plavže. V Špornovem hlevu je beketal Urh. Privoščil si je bil žganjice pa se zavalil na slamo, kregal se sam s seboj, bentil škrice in hlapce, dokler ni ujel končka pesmi. Tedaj je milo zastokal in pričel beketati. Spomnil se je zlatih starih časov, ko je še fantoval na Otavah. Pa jo je zavižal in zatrobental, da je ovčad kar poskakovala za ograjami.

Vstala je nedelja. Pri Sveti Ani je zazvonilo jutrnje. Pa je pozvanjalo naprej in naprej, pritrkavalo brez konca in kraja.. Otave pa so bile mirne. Okrog skednjev so rezljale lastovice, za vrtovi pa peli kosi kot bi žvižgali fantje. Ovčar je gnal beketače; tu in tam je segnal gospodar živinče iz hleva, zabil dolgo verigo v travo in spustil živinče po vrtu. Tedaj je vas oživela. Odpirala so se vrata, zapirala in loputala, škripale so stopnice, se stresale hiše. Pute so veselo krakale, nekatere že kokodajsale.

Preden pa je povabilo k veliki maši v prvo, so že koračili fantje skozi vas. Bili so pražnji od vrha do tal, opušeljcani, čižme nabiskane kot petelinja pera, ravni in lepi kot sveče v oltarju. Ko so zagrmeli gori prvi topiči, se je zagnala v breg otročad, za njo so pa že pričele kapljati ženice v klanec. Počasi so stopale, z molki v rokah, pogovarjale se samo o Bogu in ga zahvaljale za lepo vreme, priporočale se za dobro letino. Za njimi so modrovali možaki, prednji si dostojno segali v besedo, kot bi žebrali rožni venec na v kreber, zadnji pa stopali molče in slovesno. Sami suhljati, brkati možaki; največji med njimi Šmonc, visok kot hoja; najmanjši pa Brus, a najbolj čokat. Ko je odzvonilo v drugo, so stopile na pot devče. Bile so lepe kot gavtrože: svetle židane rute pa temna židana krila so jim šumela kot rženo klasje, visoke čižme na škrt. Nekatere so imele zlate avbe, kratka pisana krila, nazobčane nogavice pa šolne. Verno so tiščale v rokah čipkaste robce in molitvene knjige. Molče in spodobno so šle k veliki maši. Gori pred grobjem so stali fantini in kadili cigarete, pod lipo so moževali gospodarji, ob vhodu pa so razpostavili kramarji in lectarji stojnice. Ljudstvo je vrelo naprej in naprej. Prišli so iz Dolge vesi, Sveč, Svetne vesi, dà, celo iz Vrbe so priromali pobožni ljudje k Sveti Ani. Ko je pa bil tako lep dan. Z line je vihrala velika trobojnica, belo-modro-rdeča, ponos Otav . . .

V cerkvi je bilo soparno, da je ljudem curljalo s čela. Odzunaj pa so tiščali v vrata kot čebele v panj. Pristopili so trije: domači župnik v belem mašniškem plašču in dva duhovnika iz sosednih far sta mu prišla pripevat.

(Dalje)

Toča povzroča velike elementarne škode

Avstrijsko kmetijstvo utrpi vsako leto po elementarnih katastrofah ogromno škodo. Plazovi, povodnji, naplave, posebno pa toča, povzročijo znatne zgube na pridelku žita, vina, sadja in tobaka. Prav posebno so neurja s točo najbolj razširjene elementarne katastrofe, ki v zadnjih letih z vedno večjo silovitostjo ogrožajo poljedelske kulture. V vseh avstrijskih deželah povzroča toča najobsežnejše in najtežje elementarne škode. V letu 1951 cenijo po toči povzročeno zgubo na pridelkih žita, vina, sadja in tobaka na 45 do 50 milijonov šilingov. Narodno gospodarstvo utrpi zaradi teh katastrof ogromno škodo, posamezni kmet pa zgubi dragocen del svojih pridelkov in svojega pričakovanega dohodka.

V preteklem letu se je toča pojavila zelo zgodaj in sicer že koncem aprila in je povzročila že pomembno škodo na mladi setvi in sadju. Nato so sledila v začetku maja katastrofalna neurja s točo in nalivi v občinah okrajev Horn in Eggenburg, kjer je bila ozimna setev skoraj popolnoma uničena in le v malem obsegu so mogli potem nasaditi še krompir. V občini Stockern je po neurju ležala po nekaterih poljih naplavljena toča meter visoko. V naslednjem času je bila v večini okrajev Nižje Avstrije, deloma tudi na Tirolskem, Solnograškem, Gradiščanskem, Zgornji Avstriji, posebno pa na Štajerskem in Koroškem vsaka nevihta združena s točo, ki je povzročila najtežjo škodo.

V mesecih junij—julij—avgust ni minul skoraj niti teden, da ne bi bilo neurja s točo. V času od konca aprila do sredine septembra, to je okoli 140 dni, zaznamujejo 81 dni, ko je padala toča, pri čemur je bilo več ali manj prizadetih 1.016 občin, to je do malega četrtina vseh avstrijskih občin. Nekatere občine so bile v tem času dva in trikrat po toči prizadete in sicer v Nižji Avstriji, Vzhodni Štajerski in v več krajih na Koroškem.

V Nižji Avstriji sami je bilo v 50 od 60 sodnih okrajih 352 od 584 občin po toči prizadetih. Na Gradiščanskem je bilo od 320 občin 69 občin po toči prizadetih, na Koroškem od 244 občin 51, v Zgornji Avstriji od 444 občin 109, na Solnograškem od 115 občin 23, na Štajerskem od 1.007 občin 366, na Tirolskem od 276 občin 30 in na Dunaju od 123 občin 16.

Ugotovitve zadnjih let kažejo, da v Avstriji ni kraja, ki bi bil varen pred točo, samo presledki so včasih večji, včasih manjši. Posebno ogroženi so kraji, kjer spravljajo žito pozno, kakor na primer v Waldviertl-u v Nižji Avstriji, kjer so tudi lani pojavi toče še do konca avgusta povzročili posebno pri ovsu znatne škode.

Isto velja tudi za vinsko trto, ki je za točo posebno občutljiva. V preteklem letu zaznamujejo težke vinske škode v Nižji Avstriji v Wachau-u in v okrajih Herzogenburg, Kirchberg in Retz. Na Štajerskem so bile velike vinske škode v okrajih Leibnitz, Arnfels, Voitsberg in Radgona. Največje škode na sadju je povzročila toča predvsem na Štajerskem v graški okolici in v okraju Voitsberg. Posamezne primere zaznamujejo tudi v Nižji Avstriji.

Na tobačnih kulturah zaznamujejo znatno škodo na Gradiščanskem v okrajih Güssing in Jennersdorf, v Nižji Avstriji v okrajih Kirchberg/Wagram in Horn, na Štajerskem v okraju Fürstenfeld.

Najbolj nevarna je toča s frontalnim neurjem, ki jo tudi lani zaznamujejo. Takšno frontalno neurje je divjalo v Nižji Avstriji od Gmundena do Steyra in na Štajerskem od Voitsberga do Fehringa. Silna razsežnost teh neurij je povzročila ogromno škodo.

Skupno so v preteklem letu v 11.000 primerih ugotavljali po toči povzročeno škodo. Najvišji znesek odškodnine 485.000 šilingov, je sprejela občina Pettenbach, okraj Kirchdorf v Zgornji Avstriji.

Mnogo kmetov je spoznalo potrebo zaščite proti škodi, ki grozi po toči, in sicer potom zavarovanja. Število zavarovanih je od leta 1950 do 1951 naraslo od 58.492 na 77.657.

(Po ANZ — Agrarische Nachrichten Zentrale)

LOV NA MORSKE PSE

V pomanjkanju maščob in usnja so se prebivalci Škotske lotili lova na morske pse. Te morske živali so tesno povezane s pojmom toplega morja, ekvatorialnih obal in oceanskih otokov, dokaj redko pa spremljajo velike ladje. Zato je čudno, da so začeli morske pse loviti v vodah Hebridov v višini zahodne škotske obale, torej v hladnih morjih. Toda tod drži rokav toplega morskega toka in zato se ob določenem času zbira v nekaterih krajih mnogo teh nevarnih morskih roparjev.

Doslej so morske pse neusmiljeno pobijali na slehernem koraku samo ribiči, ki love slanike. Morski psi so jim namreč raztrgali mnogo dragocenih mrež. Lovili pa jih niso sistematično. Šlo je bolj za maščevanje, saj so ribiči zelo jezni na morske pse prav zaradi tega, ker jim trgajo mreže. V novejšem času pa so jih začeli loviti načrtno, ne toliko zaradi pobijanja samega kolikor zaradi izkoriščanja njihovega mesa in kože. Ustanovili so več krajevnih podjetij za predelovanje mesa in masti morskih psov pa tudi nekaj tovarn, ki predelujejo kožo morskih psov za usnjarsko industrijo, ki jo čedalje bolj ceni.

PAJKI IN VREMENSKE SPREMEMBE

Pajki imajo dobro razvit čut za vremenske spremembe. Že Aristotel in Plinij sta v stari Grčiji opazovala veliko sposobnost pajkov. Konrad von Bachenber pa je sredi 15. stoletja zabeležil v svoji knjigi: „Kadar pajki odstranijo pajčevine, je to zanesljivo znamenje, da bo deževalo." Preden začne deževati, postane ozračje vlažno. Pajki čutijo vlago ker vpliva na njihovo predenje pajčevine. Ko začno plesti pajčevine, lahko računamo, da se bo vreme zboljšalo. Naravoslovci so ugotovili, da se pajek pred dežjem umakne v svojo luknjico. Naš domači pajek more napovedovati vreme za poldrugi dan vnaprej.

V AMERIKI PORABIJO NA LETO OKROG 3 MILIJONE STEKLENIC KRVI

Društvo ameriških zdravnikov je zbralo podatke o uporabi krvi za transfuzije. V Ameriki porabijo letno okrog tri milijone pollitrskih steklenic krvi. Bolnišnice jih dobe iz centrale za zbiranje krvi okrog 2,500.000, pol milijona pa jih dajo dajalci za nujne in neposredne transfuzije. Razen teh količin za redne potrebe dajejo dajalci krvi v Ameriki večje količine krvi za ranjene vojake na Koreji.

KINO-PREDSTAVE

CELOVEC

Carinthia

Od 18. do 21. januarja:
Kidnapper am Werk
Dne 20. januarja ob 10.00 in 13.30 uri:
Der Seefalke
Od 22. do 24. januarja:
Der Sumpf des Grauens

Peterhof

Od 18. do 24. januarja:
Der Reigen
Dne 20. januarja ob 10.00 in 14.00 uri pravljična predstava:
Bim, der Esel

KRIVA VRBA

19. in 20. januarja:
Der Schürzenjäger

BOROVLJE

Od 19. do 21. januarja:
Opfergang

VELIKOVEC

Od 18. do 20. januarja:
Das Jahr des Herrn
Dne 22. januarja:
Der Blick ins Dunkel

Praktični nasveti

Mraz je in nas zvečer v postelji zebe, pokrijemo se za dve minuti čez glavo, pa nam bo topleje.

Zahvala

Vsem našim sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so nam ob nepričakovanem odhodu naše predobre žene in nadvse skrbne matere

Kristine Scharwitzl
rojene **Ludvik**

izrazili sožalje, se tem potom najiskreneje zahvaljujemo.

Zaradi pogreba v Sloveniji, domovini pokojne, se je zahvala nekoliko zakasnila.

Žalujoči soprog, otroci in ostali sorodniki

ŠT. VID V PODJUNI

K božiču je končno tudi pri nas posvetila električna luč in so zažarele žarnice. Močno se je seveda posvetilo tudi v naših žepih in marsikateri posestnik bo čutil ta izpust krvi še leta in leta na žili svojega gospodarstva. Za gospodarsko polnokrvne pač ni bil odtok krvi tako občuten, kakor za slabokrvne.

Vemo, da nam naprava elektrike ne bo kaj posebnega donašala, temveč naše žitje in bitje olepšala in olajšala. Da bomo prišli spet do gospodarskega ravnotežja, se bomo pri gospodarstvu še bolj potrudili kot doslej. V zimskih mesecih se bomo izobraževala na gospodarskih tečajih in v medsebojni zamenjavi naših gospodarskih izkušenj.

Spodnji del šentvidske župnije ima že nekaj let elektriko, ki so jo gradili v času, ko je cvetela še črna borza in ko je bil material in tudi delavci še mnogo cenejši. KELAG pa nas je sedaj zelo izčrpala. Prepričani smo in mislimo, da ne bi bili potrebni tako visoki računi, če bi ne bila firma tako prebirokratizirana. V uradih sedi po našem mnenju preveč pisarniške gospode in vleče mastne plače. Do tega prepričanja smo prišli, ko smo primerjali račune z zaslužkom delavcev.

Danes so elektrificirane vse vasi naše okolice. Prav prijeten je pogled na naše domove, če korakaš ob večernih urah po naših vaseh. Vsa okna so razsvetljena in tudi mnogo dvorišč. Tudi pri polnočnici v domači cerkvi so se ljudje ob električni razsvetljavi dobro počutili.

Marsikatera družina si je kljub težkočam nabavila tudi radioaparate, saj se morejo kupiti na obroke. Prav radi poslušamo ljubljanski radio, otroci so bili navdušeni nad žabjim koncertom in se veselimo lepega petja in glasbe. Po večini so povsod tudi že klali in smo se nasitili pečenk in klobas in s korajžo vstopili v novo leto.

Za volitve v občni zbor kmetijske zbornice, v okrajni in občinski kmečki odbor smo se v vaseh šentvidske župnije dobro pripravili. Naše vasi so priključene k občini Škocijan. S propagando od hiše do hiše smo odpirali ljudem oči in jim nakazovali gospodarsko zapostavljanje naših krajev v primeri z onimi v nemško govorečem delu dežele. Velika večina volivcev je zapostavljenost itak čutila na lastni koži. Zaradi tega so volilci glasovali za domače kandidate, prepričani, da bodo domači kmečki zastopniki odločno zastopali našo gospodarsko enakopravnost. Če bi se za volitve povsod tako potrudili, bi bil uspeh volitev v splošnem še boljši. Uspeh našega truda pa je bil predvsem zaradi tega lep, ker smo postavili za kandidate može, ki uživajo spoštovanje in ugled ter jamčijo, da se bodo za kmečke koristi vedno in povsod postavili.

BILNJOVS PRI BILČOVSU

Komaj smo vstopili v novo leto, so nam že dne 2. januarja t. l. naznanjali zvonovi iz bilčovskega zvonika tužno vest, da je po daljši bolezni preminula Alojzija Krušic, pd. Krajnčinja v Bilnjovsu. Vsi, ki smo jo poznali, žalujemo za njo in delimo žalost z njenim možem, ter z vsemi domačini, kajti zapustila nas je skrbna in delovna mati, žena in gospodinja, katera je več desetletij žrtvovala vso skrb, vse delo in končno svoje življenje za dobrobit in procvit svoje družine in domače hiše. Pri p. d. Majarju v Zgornji vesci je tekla njena zibelka. Trdo je bilo življenje njenih mladih let. Mala kajža je morala preživljati precej številno družino in čim je rajna mati malo odrasla, je že morala v službo. Več let je zvesto služila kot dekla svojim gospodarjem in končno se je poročila in postala gospodinja Kranjčeve kmetije v Bilnjovsu. Blago mater smo 4. januarja spremili ob veliki udeležbi na kraj njenega večnega počitka v Bilčovsu. Domači pevci so se poslovili z ganljivimi žalostinkami od rajne. Naj se mirno spočije od trudapolnega dela, vsem preostalim pa iskreno sožalje!

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Nedelja, 20. januar:

7.30 Slovenska oddaja — 8.10 Kmečka oddaja — 12.45 Tedensko kulturno zrcalo — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 16.15 Otroška oddaja — 19.15 Nedeljska glasba.

Ponedeljek, 21. januar:

6.15 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 13.45 Glas mladine — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 15.00 Šolska oddaja — 16.00 Pevska ura — 17.10 Popoldanski koncert — 19.15 Tukaj je Evropa.

Torek, 22. januar:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestra godba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Veder dopoldne — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 13.45 15 pestrih melodij — 14.30 Slovenska oddaja — 15.30 Za ženo in družino — 17.10 Popoldanski koncert — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Igra godba na pihala.

Sreda, 23. januar:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 Šolska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Veder dopoldne — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.10 Kar si želite — 14.30 Slovenska oddaja — 15.30 Za filmske prijatelje — 16.00 Pevska ura — 17.10 Popoldanski koncert.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 20. januar:

7.00 Pester glasbeni spored — 8.20 Zabavna glasba — 11.00 Od pravljice do pravljice — 11.30 Želimo vas razvedriti — 12.15 Pesmi iz Primorske — 12.40 Zabavna glasba — 13.10 Želeli ste — poslušajte! — 15.30 Kmetijski nasveti — 15.45 Valčki in mazurke — 17.30 Igra godba na pihala ljubljanske Garnizije — 18.15 Uganite kaj igramo — 19.30 Prodana nevesta, opera v 3 dejanjih.

Ponedeljek, 21. januar:

5.30 Pester glasbeni spored — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Vam ugaja? — 14.10 Pri nas doma, valčki — 14.30 Igra Vaški kvintet, pojeta Božo in Miško — 15.30 Lahko solistična glasba — 18.10 Klavirske skladbe — 18.40 Slovenski zbori pojo — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Jezikovni pogovori.

Torek, 22. januar:

5.30 Pester glasbeni spored s plošč — 6.35 Gospodinjski nasveti — 12.40 Zabavna glasba — 13.00 Narodne pesmi in plesi raznih narodov — 15.30 Želeli ste — poslušajte! — 17.10 Pojo Fantje na vasi — 20.15 Skladbe hrvatskih avtorjev za komorni kvartet.

Sreda, 23. januar:

5.30 Pester glasbeni spored — 13.00 Iz predalov pionirskega uredništva — 13.15 Slovenski zbori in samospevi — 15.30 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 18.30 Gospodarska oddaja — 21.15 Igrajo veliki orkestri.

RADIO SCHMIDT
„hiša malega človeka"
Radio-aparati za vsakogar (obroki po dogovoru) elektro material, žarnice za domačo uporabo in prodajo · Moderna reparaturna delavnica Študijo za snemanje na plošče.
Celovec, Bahnhofstrasse 22, Tel. 29-48

UGODNI PLAČILNI POGOJI PRI NAKUPU:
gospodinjskih in gospodarskih štedilnikov,
peči za domačo peko
vse kmetijske stroje
motorne kosilnice
dvigala za seno
elektro-bencin in Diesel motorje
hlevske železnice
puhala za seno
kosilne mlátilnice
kakor ugodni priložnostni nakupi
rabljenih dobro ohranjenih strojev.
Strokovna postavitev vseh od nas dobavljenih strojev.
ZAMENJAVA STROJEV
Zahtevajte naše posebne ponudbe ali obisk našega zastopnika.
Hans Wernig, Maschinenhandlung, Klagenfurt, Paulitschgasse 13
Ruf 3502.